

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XLVIII. De Natura Contractuum in genere, & Conditionibus iis apponi
solitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

E X
T R A C T A T U
D E C O N T R A C T I B U S,
C A S U S XLVIII.

De Natura Contractuum in genere
& Conditionibus iis apponi
solicis,

ALbanus varios inuit contractus, querit, an iis stare teneatur. 1. Quia non habuit voluntatem se obligandi, 2. Vel contractum implendi. 3. 4. Saltem deliberatam, 5, 6. Quia contraxit sub onere non impleto, 7. Sub conditione non purificata, 8. Sub conditione necessario futurâ, ibid. impossibili, 9. Turpi. 10. Vel dubitat, an habuerit intentionem se obligandi, 11. Vel obligavit se solum sub pena, 12. 13. Quia catena aurea sorori legata in testamento vocatur deaurata. 14. Tribus sororibus legati sunt mille aurei, & non constat, an simul omnibus, vel singulis. 15. Item disjunctivè domus vel pecunia, 16. Uni sub conditione virginitatis non subsistente, 17. Alteri sub conditione, si nupserit, qua Religionem ingreditur, 18. Tertia si nupserit consanguineo testatoris, qui renuit?
Pro resolutione

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit Contractus? R. Imò: Contractus est consensus liber, & legitimus, quo duo vel plures se invicem vel saltem una pars se alteri acceptanti obligat,

Dicitur 1. consensus, id est, voluntas ex - vel implicita se obligandi; explicitè se obligat, qui id verbis, signis vel scripturâ exprimit; implicitè se obligat, qui vult aliquid cum tali obligatione connexum; sic assumens officium Medici hoc ipso se obligat ad remedia tutiora, quia ejusmodi obligatio scitur cum officio Medici esse connexa. *Dixi, voluntas obligandi*, nam voluntas implendi contractum non requiritur ad valorem contractûs, quia potest quis validè vendere equum & se obligare ad eum tradendum, quamvis non intendat tradere, sicut Clericus validè vovet castitatem, etsi nolit dimittere concubinam: quòd si quis velit contrahere, & tamen se nolit obligare, habet voluntates repugnantes; si primariò velit se non obligare, contractus est nullus; si primariò velit contrahere, secundariò se non obligare, valet contractus, si utrumque æqualiter velit, nec valet contractus, nec inducitur obligatio, quia neutra voluntas prævalet.

Dicitur 2. consensus liber, id est, deliberatus deliberatione sufficiente ad mortale peccatum, ac excludente errorem & ignorantiam saltem quoad substantiam, ut dicitur *Cas. seq.*

Dicitur 3. legitimus, id est, à Legibus non reprobatus, ut consensus pupilli sinè autoritate Tutoris &c.

Dicitur 4. quo plures, vel una saltem pars se obligat, nam alius est contractus onerosus, quo utrique contrahentium onus, seu obligatio imponitur, v. g. venditio, in qua unus obligatur tradere mercem, alter pretium; alius lucrativus, in quo una tantùm pars obligatur, veluti donatio, promissio gratuita.

§. 2. Contractus dividitur 1. In lucrativum, 4. & onerosum, ut jam dictum est; 2. In nominatum, qui proprium nomen in jure habet, ut emptio, venditio, depositum &c. & innominatum, qui non habet determinatum nomen, cujusmodi quatuor recensentur; *do ut des, do ut facias, facio ut facias, facio ut des.* 3. In pactum nudum, & vestitum; Pactum nudum est, quod quidem in conscientia obligat, in foro tamen externo ei non conceditur actio, quales sunt contractus innominati, nisi vestiantur stipulatione, juramento, traditione, &c. pactum vestitum vocatur, quod à Legibus confirmatur, eique actio conceditur, ut contractus nominati &c. 4. In absolutum, & conditionatum, de quibus Quæst. seq.

QUÆR. II. Quid circa contractus conditionatos & modificatos?

§. I. Contractui persæpè additur conditio, causa, modus vel demonstratio:

Conditio propriè dicta est dispositio adjecta contractui ejus obligationem suspendens in futurum, & communiter exprimitur per particulam *si*, v. g. *si cras ad me veneris, dabo tibi novum pileum*; dixi, *conditio propriè dicta*, nam concepta in tempus præsens vel præteritum non est strictè conditio, neque suspendit valorem actûs, sed eum vel statim annullat, si sit falsa, vel statim facit validum, si sit vera:

Causa est ratio propter quam initur contractus:

Modus est onus adjectum contractui, quod si sit honestum & possibile, statim contractus valebit etiam onere nondum impleto, & ordinariè exprimitur per *tò ut* v. g. *do tibi equum, ut*

6. pro me eas Romam; si tamen executio oneris sit causa principalis & motiva, tunc onere non præstito contractus revocari poterit, secus si tantum sit causa impulsiva: *Causa motiva* est, ob quam hic & nunc ponitur contractus, aliàs non ponendus, *causa impulsiva* est, quæ de se non erat sufficiens ad hic & nunc obtinendum contractum, attamen voluntatem aliundè motam magis impellit, ut si ad Religionem assumitur, qui creditur esse dives, ubi divitiæ nec sunt, nec esse debent causa finalis seu motiva, sunt tamen impulsiva, quia faciunt, ut libentiùs fiat. Utrum verò modus sit causa motiva vel impulsiva, colligi debet ex verbis disponentis, vel attendi debet, an modus adjiciatur in favorem disponentis vel non, si primum, tunc modus censetur esse causa motiva & principalis v. g. lego Titia 100. ut nubat filio meo; si modus tantum sit in favorem accipientis, ut dono Titia 100. ut emat sibi togam, modus est accidentalis, & valet donatio, etiamsi Titia togam non emat.

Demonstratio est qualitas in contractu expressa, per quam determinatur vel demonstratur res, de qua, vel persona, cum qua contrahitur, v. g. vendo tibi equum, qui est luscus, dono tibi prædium, quod est 20. jugerum, lego 100. Petro catechumeno &c.

7. R. II. *Conditio adjecta* potest esse multiplex:
1. De futuro possibili & honesto, & tunc quidem suspendit obligationem contractus, uterque tamen contrahens ordinariè tenetur expectare eventum conditionis, purificatâ autem conditione contractus fit completus, quamvis consensus non renovetur, nisi in contractu, qui tradi-

traditione perficitur, pendente conditione consensus fuisset revocatus. *Sanch. Lug. d. 22. à num. 384. Dicast. l. 2. de just. tr. 3. d. 1. num. 233.*

2. Si conditio sit necessariò futura, v. g. dabo tibi equum, si Anti-Christus nascatur, non suspendit contractum, sed præsumitur frustrà adjecta, nisi contrahens de adventu dubitasset, tunc enim sortiretur effectum conditionis contingentis; Item non suspenditur valor, si conditio non adjiciatur ut conditio, sed ut temporis designatio, v. g. ducam te, si Pater mortuus fuerit, *S. Th. in 4. d. 29. q. unic. a. 3. Molin. d. 206. Sanch. de matr. lib. 5. d. 2. num. 1.*

3. Si conditio (idem est de modo) sit impossibilis, & contrahentes consensum suum illi ferò alligârint, contractus est nullus; quia voluntas non potest efficaciter velle obligationem sub conditione, quam novit esse impossibilem; quia verò non constat, quòd contrahentes intentionem suam alligârint conditioni impossibili, hinc ex præsumptione Juris in Matrimonio & ultimis voluntatibus conditio impossibilis habetur pro non adjecta, ideòque nec valorem contractûs in foro externo impedit, *communis DD. V. Cas. 105. q. 3.*

4. Conditio turpis, id est, inducens ad peccatum invalidat contractum, ut: dabo tibi 100. aureos, si occidas inimicum. *Ratio* est, quòd non possit esse obligatio ad illicitum: at conditione inhonestâ jam impletâ, dummodo ob laborem, periculum, commodum, delectationem &c. sit pretio æstimabilis, reconvalescit contractus, & obligat ad implendum promissum;

excipe contractum Simoniacum; ex quo etiã impleto nulla nascitur obligatio: Jure sic statuente in odium Simoniæ. *Covarr. Medina. Less. Lug. num. 368*: Est enim hîc quasi duplex contractus; unus; quo alium obligas ad factum turpe; & hic semper est nullus; titpote de objecto illicito; secundus; quo te præsupposito turpi facto obligas ad dandum 100. aureos; quod ex objecto malum non est; ideoque valet; sicut valet votum; quo te obligas ad statim pœnitendum; si hoc vel illud peccatum admisseris; hoc enim votum non obligat ad peccandum; sed ad pœnitendum supposito peccato. In Matrimonio & ultimis voluntatibus conditio turpis; quæ non est contra substantiam Matrimonii; in jure habetur pro non adjecta; quare; si probari non possit; quod fuerit seria voluntas non dandi consensum; nisi sub conditione turpi; Matrimonium & testamentum reputatur validum. *Sanct. Lug. l. cit.* Ex his præmissis.

10. *Ad Casum R. I.* Titium non excusat, quod non habuerit voluntatem implendi contractum; sufficit enim ad valorem voluntas se obligandi; & quamvis non sciat, aut fortè dubitet; vel non recordetur; an voluntatem se obligandi habuerit; si tamen verba, vel alia signa externa obligationem significantia adfuerint; præsumitur voluntas interna adfuisse; nisi doceatur contrarium.

2. De contractibus conditionatis satis dictum est *num. 5.*

11. 3. Contractibus ex consensu contrahentium sæpè apponitur pœna, quæ ideo vocatur conventionalis, & solvi debet ab illo, qui culpabiliter non servat contractum; culpa autem & mora

morā debet esse notabilis, ut incurratur pœna gravis debeturque ante sententiam Judicis, si exigatur; si non exigitur, censetur remitti. *Covarr. Suar. l. 5. de leg. c. 6. num. 8. Lugo num. 406. contra Nav. Vasq. Sanch.* qui probabiliter dicunt, pœnam non deberi ante Judicis sententiam etiam parte petente. *Ratio nostra est: quod hæc videatur esse mens contrahentium; ut talis pœna non ex arbitrio Judicis, qui sine molestia & sumptibus plerumque adiri non potest, sed ad petitionem compartis exsolvatur. An verò & qualiter in mutuo & sponsalibus pœna apponi possit, dicetur suis locis.*

4. Si demonstratio contractui adjecta erret 12. circa substantiam, vel motivum principale, contractus est nullus; v. g. dono centum aureos Titio consanguineo meo; lego Joanni centum aureos, quos mihi debet; si Titius non sit consanguineus, & Joannes nihil debeat, non valet donatio vel legatum; si verò demonstratio erret circa accidens, v. g. do Titio anulum aureum, qui est in scrinio A, cum tamen sit in scrinio B, vel alibi, lego catenam inauratam, hunc agrum, qui est 100. jugerum, valet donatio & legatum, quamvis catena sit aurea, & ager habeat jugera 150. colligitur ex *L. falsa 33. L. quibus diebus, §. qui dotalem de condit. & demorst. Vasq. Molin. d. 211. Gomez. 1. var. c. 12. num. 74. Rebell. lib. 18. num. 2. Reifsenst. l. 3. decret. t. 26. à num. 660. Ratio est, quod testator demonstrans & donans rem ipsam, præsumatur etiam illum excessum donare voluisse, quamdiu de opposita ejus voluntate constare non potest; voluit enim donatario vel*

legatario favere, & favores sunt ampliandi; quare Titius tutâ conscientiam annulum, catenam & agrum retinere potest; aliud est in contractibus onerosis, ubi ob notabilem inæqualitatem pretii contractus vitaretur, quia præsumi non posset, quod quis v. g. vendere voluerit catenam auream pro deaurata, 150. jugera pro 100.

13. *Dices:* In casu posito est error in substantia, nam testator putat & dicit se legare catenam deauratam, & verè legat auream; *Conf.* Si Petro dedi gemmam putans esse crystallum, item pauperi nummum aureum, putans esse cupreum, error vitiat contractum, & datum repetere possum, ergo & hic à pari. *R. N. Aff.* Nam error hunc contractum non afficit, quia testator præsumitur efficaciter velle dare rem, quam demonstrat, quamvis fortè sit pretiosior, quàm ipse judicet. *Ad Conf. N. C.* Nam certus sum de intentione mea, quod nunquam intenderim dare gemmam aut nummum aureum; econtrà post mortem testatoris de ejus intentione certò constare non potest, & tamen rem ipsam designavit; ideo jura in materia favorabili præsumunt, quod rem simpliciter legare voluerit, qualiscunque esset, nisi aliundè contrarium monstratur; idem est in aliis contractibus gratuitis, in quibus res ipsa designata est, & de voluntate contraria constare non potest.

14. §. Si tribus sororibus mille Imperiales legati sint, & non constet ex circumstantiis, an singulis mille, an mille in tres partes dividendi, magis favendum est debitori seu hæredi quam creditori seu legatario; nam *in obscuris quod minimum est, sequimur.* *R. 7. 30. in 6.* quare hæ-

res

res satisfaciet dando unum mille in toto pro tribus.

6. Si legetur disjunctivè domus vel pecunia, 15.
sorores, in quarum favorem legatum fit, habent electionem, & si unum periit, debetur illis alterum, quia hæc videtur esse voluntas testatoris, qui in majorem securitatem utrumque disjunctivè legavit.

7. Si Cajæ quid legetur sub conditione virginitatis, 16.
Caja poterit legatum acceptare, si communiter habeatur pro virgine, quamvis occultè sit corrupta: Ratio est; quod mens legantis non sit, eam obligare ad manifestandum crimen occultum, repudiando legatum.

8. Si quis sic disponat: relinquo Cajæ, si 17.
nupserit, mille; valet legatum, & Cajæ debentur mille, etiamsi religionem ingrediatur, quia Religio æquivalet nuptiis, neque debet propterea excludi, alioquin foret conditio turpis; quæ habetur pro non adjecta; sed de his latius infra.

9. Si mille relinquuntur puellæ, ut nubat con- 18.
sanguineo relinquentis, modus videtur esse causa finalis, ideòque nolenti consanguineo nubere, nihil solvendum est, si verò non per ipsam steterit, sed per illum, cui nubere debebat, habetur modus pro impleto. *Molin. d. 228. & 206. ubi idem docet de legato, & hæreditate sub conditione. Sa V. legatum n. 37. Robell. q. 12. n. 6.* In dubio, an causa vel demonstratio sit circa accidens, an circa substantiam, præsumitur esse circa accidens, nisi ex circumstantiis aliud colligi possit; quia in dubio standum est pro valore actûs. *Gometz. sup. n. 73. Dicast. n. 196.*